

Innehåll

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	2
2. Översikt av strategisammanhanget	2
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	2
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	3
2.3 Sveriges roll i strategisammanhanget	4
2.4 Synergier med andra svenska strategier	4
3. Resultatredivisning	5
3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå	5
3.2 Stödområde 1: Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet ..	8
3.2.1 Mål 1.1: Stärkt respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, med särskilt fokus på marginaliserade grupper och demokratins försvarare och röstbärare	8
3.2.2 Mål 1.2: Ökad jämställdhet, särskilt avseende kvinnors politiska deltagande och ekonomiska egenmakt, samt ökad tillgång till och respekt för SRHR	9
3.2.3 Mål 1.3: Stärkta förutsättningar för ansvarutkrävande, ökad transparens och minskad korruption	10
3.3 Stödområde 2: Utbildning	11
3.3.1 Mål 2.1: Inkluderande och jämställd utbildning och livslångt lärande av god kvalitet, med särskilt fokus på flickor och unga mödrar.	11
3.4 Stödområde 3: Inkluderande ekonomisk utveckling	12
3.4.1 Mål 3.1: Förbättrade möjligheter till produktiv sysselsättning med anständiga villkor och ökad produktivitet och hållbarhet i lantbruket.	12
3.4.2 Mål 3.2: Ökad social trygghet för de mest utsatta	14
3.5 Stödområde 4: Miljö och klimat	15
3.5.1. Mål 4.1: Hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem till havs och på land inklusive rehabilitering och bevarande av biologisk mångfald och dess ekosystem, samt ökad motståndskraft mot klimatförändringar	15
3.5.2. Mål 4.2: Ökad tillgång till förnybar energi och förbättrad energieffektivitet	16
4. Implikationer	17
Bilaga 1	19

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

	Utveckling	Relevans
1. Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet		
1.1 Stärkt respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer		
1.2 Ökad jämställdhet samt ökad tillgång till SRHR		
1.3 Stärkta förutsättningar för ansvarsutkrävande, ökad transparens och minskad korruption		
2. Utbildning		
2.1. Inkluderande och jämställd utbildning och livslångt lärande av god kvalitet		
3. Inkluderande ekonomisk utveckling		
3.1 Produktiv sysselsättning med anständiga villkor och ökad produktivitet och hållbarhet i lantbruket		
3.2 Ökad social trygghet för de mest utsatta		
4. Miljö och klimat		
4.1 Hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem till havs och på land, samt ökad motståndskraft mot klimatförändringar		
4.2 Ökad tillgång till förnybar energi och förbättrad energieffektivitet		

2. Översikt av strategisammanhanget

Tabell 1: Tanzania 2020-2024, nyckeltal

Strategivolym mnkr:	Utfall mnkr:	Antal insatser 2021
3 000	1 010,5	48

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Omfattande kontextförändringar har skett i Tanzania under 2021 sedan president Magufulis bortgång i mars. I enlighet med konstitutionen ersattes han av vice presidenten Samia Suluhu Hassan vars första tid vid makten har resulterat i en försiktig optimism i samhället i stort. Bland annat har trycket på civilsamhälle och media lättat. Förbudet mot politiska möten har emellertid inte avskaffats och fängslandet samt pågående rättsprocess mot oppositionspartiet Chademas ledare Freeman Mbowe kastar en skugga över president Suluhu Hassans maktutövning. Bristerna vad gäller rättsväsendets oberoende och tillämpningen av rättsstatens principer kvarstår som grundläggande utvecklingshinder med bred påverkan. Presidenten har i diverse uttalanden dock understrukit vikten av transparens, ärligt och hårt arbete samt ansvarsutkrävande och det talas om en "accountability agenda". President Suhulu Hassans tid har även präglats av märkbart många kvinnliga politiska tillsättningar med tydlig positiv påverkan på kvinnors inflytande samt valmöjligheter.

Fattigdomsdimensionerna *makt och röst, möjligheter och val*, samt *mänsklig säkerhet* har således växelvis både stärkts och försvagats på olika vis under året.

En oberoende covid-19 kommission har tillsatts och kommit med flertalet rekommendationer parallellt med att Covax-programmet rullas ut i landet och covid-statistik löpande rapporteras. Pandemin har påverkat Tanzanias ekonomi negativt, inte minst den viktiga turismnäringen. Preliminära siffror för 2021 visar på en svag och ojämnh återhämtning med en tillväxt på 4.3 procent, vilket ändå indikerar att Tanzania klarat sig något bättre än grannar i regionen.¹ Landets skuldsättningsrisk höjdes av IMF från låg till måttlig under 2021, främst med anledning av den signifikant ökade externa skuldsättningen genom kommersiella lån.² Arbetslösheten har ökat samt inkomsterna minskat. Enligt Världsbanken har cirka 1 miljon tanzanier glidit tillbaka under den nationella fattigdomsgränsen om 1.35 USD/dag under pandemin. Resursfattigdomen är utbredd i Tanzania³ och att skydda de fattigaste och mest sårbara hushållen genom sociala trygghetssystem är fortsatt högst relevant utifrån tillbakagången i fattigdomsdimensionen *resurser*.

President Suluhu Hassans tillträde har medfört vissa förhoppningar om ett förbättrat affärsklimat. Flera strukturella problem kvarstår. Privata sektorn begränsas av ett lågt förtroende för staten, komplicerade tillståndprocesser och rättsväsendets bristande oberoende. Den nya administrationen visar en ökad öppenhet för politisk dialog och samverkan med omvärlden. President Suluhu Hassan tog upp klimatfrågan i sitt tal till FN:s generalförsamling tidigare under året. Inför COP26 i Glasgow skickade Tanzania in sin andra generationens klimatplan⁴ och representerades på högsta politiska nivån. Miljöfrågor tycks ha stigit i prioritet med den nya administrationen. Tyvärr har ett antal uttalanden som inte främjar en grön utveckling gjorts under året, till exempel vad gäller användningen av fossila bränslen. Intresset för blå ekonomi har ökat, både hos den tanzaniska sidan samt givarkollektivet. Ambassaden följer noggrant utvecklingen.

Sidas samlade bedömning av den nuvarande kontexten är att utvecklingen i landet tagit en positiv riktning. Politiska uttalanden och reformambitioner återstår att bevisa i handling. Det kommer även ta tid att bygga upp tilliten mellan samhällsaktörer. Sida kommer fortsatt bevaka utvecklingen nära och överväga hur Sida på bästa sätt anpassar strategigenomförandet.

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 2. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör: 8,1% % (budgetår 2021/22)	Strategins andel av det totala biståndet utgör 5 %.
Det finns ett gemensamt ramverk för givarkoordinering "Development Cooperation Framework" (DCF) men ingen gemensam samarbetsstrategi	Det finns ingen gemensam EU-strategi
De fem största givarna (org. och/eller länder) är: Världsbanken, USAID, Globala fonden, EU och Frankrike (enl. egenrapportering till DPG 2021)	Sverige är den 6e största givaren. Av EU MS är Sverige den näst största givaren. (enl. egenrapportering till DPG 2021)
Det finns ännu inget EU-delegerat samarbete	

¹ Världsbanken, Global Economic Prospects 2022, s.106-107

² IMF Country Report No. 21/213, 2021, Debt Sustainability Analysis, s.1 ff

³ <https://www.worldbank.org/en/country/tanzania/overview#1> (2022-01-13)

⁴ United Republic of Tanzania, Vice President's Office, April 2021, Nationally Determined Contributions

2.3 Sveriges roll i strategisammanhanget

Sida är en av de största biståndsgivarna i Tanzania och har en aktiv och stark röst - särskilt i frågor om demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, rättstatens principer och utbildning. Inom ramen för två högnivådialoger med regeringen, dels med EU och dels i en bredare givarkonstellation, har ambassaden under 2021 lett diskussionen om demokrati och mänskliga rättigheter. Ambassaden deltar aktivt i och bidrar till givarsamordning inom strategins alla stödområden. Inom utbildningssektorn är Sida ledande i att samordna och driva arbetet framåt mot en mer inkluderande och jämställd utbildningssektor, både i det bilaterala stödet och som förvaltare (så kallad Grant Agent) av det globala partnerskapsprogrammet inom utbildning (Global Partnership for Education, GPE). Under 2021 har ambassaden dessutom lett givargruppen för demokratisk samhällsstyrning tillsammans med USA, samt återtagit det delade ordförandeskapet av givargruppen för sociala trygghetsprogrammet Productive Social Safety Net (PSSN) tillsammans med Världsbanken.

Sida har länge samarbetat och samfinansierat insatser inom energiområdet med EU. Under 2021 fortsatte diskussionerna med EU-delegationen om en delegering av medel till Sida inom stödet till PSSN II där avtal om delegering förväntas signeras under 2022. Inom ramen för EUs sjuåriga finansieringsplan för Tanzania⁵ utforskar Sida framförallt samarbetsmöjligheter kring sociala trygghetsprogrammet PSSN, blå ekonomi, biologisk mångfald och energi för matlagning.

Arbetet inom Team Sweden utförs genom ett väl integrerat samarbete på ambassaden kring bland annat demokratisatsningen, gemensam kommunikation och dialog. Utvecklingen av bredare relationer med andra svenska aktörer och myndigheter ingår. Under 2021 har bland annat kontakter förmedlats mellan Swedfund och statliga tanzaniska institutioner för potentiellt projektacceleratorstöd med lovande resultat inom blå ekonomi och energisektorn, främst på Zanzibar. Naturvårdsverket bidrar med råd och stöd till sin tanzaniska motsvarighet National Environment Management Council (NEMC) och Vice President's Office för att utveckla och implementera lagar och regler inom miljöområdet. Svenska företaget Sweco bidrar med tekniskt stöd inom vattenkraft och till att utveckla statliga upphandlingsrutiner. Svensk Exportkredit har bidragit till ett par energiinsatser som finansierades under föregående samarbetsstrategi och nu avslutas.

En stor förändring för givarlandskapet i Tanzania är beskedet om att Danmark stänger sin ambassad i Tanzania och fasar ut allt bistånd till 2024. Denna förändring har stor påverkan på Sidas portföljutveckling, särskilt inom stödområdet inkluderande ekonomisk utveckling, med genomslag i strategiimplementeringen från och med 2022.

2.4 Synergier med andra svenska strategier

Samordning och synergier sker med ett flertal svenska strategier för utvecklingssamarbetet och förstärker utvecklingsnyttan samt Sveriges röst i den bilaterala normativa dialogen. Inom utbildningssektorn fångas synergier genom samordning mellan Sidas roll som förvaltare av GPE på landnivå och motsvarande globala stöd under *globala strategin för hållbar social utveckling*⁶. Sverige har plats i den globala styrelsen. Genom samspelet mellan den bilaterala och den globala nivån har Sida påverkat den normativa dialogen globalt och på landnivå och drivit frågor om nationellt ägarskap och koordinering för bättre resultat och större genomslag. Den *globala KAPAME-strategin*⁷ samt *regionala SRHR-strategin*⁸ stödjer också flera insatser på området för utbildning, mänskliga

⁵ Multiannual Indicative Programme 2021-2027: https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/mip-2021-c2021-9074-tanzania-annex_en.pdf (2022-02-02)

⁶ Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar social utveckling 2018-2022

⁷ Strategi för kapacitetsutveckling, partnerskap och metoder som stöder Agenda 2030 för hållbar utveckling 2018-2022

⁸ Strategi för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Afrika söder om Sahara 2015-2019 (förlängd till 2021)

rättigheter och demokrati i Tanzania där Sida genomför dialog och uppföljning på landnivå samt värnar synergier. En dialog med Sidas Afrikaavdelning har inletts kring möjliga synergier kopplat till utvecklingen av Tanzanias nationella handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter där Sida med global finansiering överväger en regional satsning på området.

Inom miljö och klimatområdet pågår diskussioner för samordning av forsknings-, bilaterala, regionala och globala insatser vilka inkluderar landskapsansatser, biologisk mångfald och blå ekonomi. Beslut om stöd med fokus på energi för matlagning togs 2021 i samarbete mellan fem *bilaterala strategier*⁹ och *Power Africa* initiativet vilket är ett bra exempel på effektivt samordnat arbete för ett starkt svenskt avtryck för utvecklingssamarbetet i Afrika. Finansiellt stöd till Private Agricultural Sector Support Trust (PASS), där även *garantiinstrumentet* har kopplats på, har kompletterats med personalmässigt stöd i form av en bilateral biträdande expert till organisationen genom *globala KAPAME-strategin*¹⁰. Det svenska strategisamspillet har under 2021 fått katalytiska effekter och bidragit till att PASS startat upp ett pilotprojekt för inkluderande grön tillväxt inom jordbruket med finansiering av Danmark. Sida bidrar vidare till trippelnexus via Kigoma Joint Programme¹¹ där flertalet FN-organ gemensamt arbetar för stärkt samspel mellan humanitärt bistånd, långsiktigt utvecklingssamarbete och fredsinsatser i Kigomaregionen som rymmer landets största flyktingläger. Samverkan sker med den *globala humanitära strategin*¹².

Även inom den bilaterala strategin för Tanzania fångas synergier mellan olika stödområden genom tätt samarbete. Arbetet för synergier med *forskningssamarbetet i Tanzania*¹³ drivs löpande och den bilaterala strategin för Tanzania har under 2021 bland annat delfinansierat en innovationsfond knuten till Tanzania Commission for Science and Technology (COSTECH) vilken under året stöttat 56 gräsrots-innovatörer att gå från idé till prototyp. COSTECH har med bilaterala medel även etablerat och kapacitetsstärkt fem innovationshubbar runtom i landet, där COSTECHs Buni Hub fungerar som en mentor och stöd till andra hubbar och aktörer.¹⁴

3. Resultatredovisning

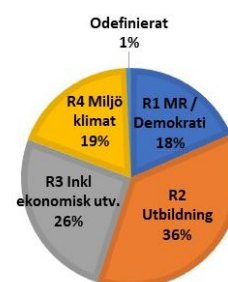
3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Fördelningen av utbetalningar per stödområde av strategin har under 2021 sett ut enligt nedan.

Tabell 3: Utbetalade medel och antal insatser per stödområde 2021.

Stödområde	Utfall mnkr	Antal insatser
R1: MR, demokrati, rättstatens principer, jämställdhet	96,75	16
R2: Utbildning	124,50	8
R3: Inkluderande ekonomisk utveckling	227,81	10
R4: Miljö och klimat	127,85	10
Odefinierat	-0,04	3

Diagram 1: Utbetalade medel per stödområde 2020-2021.

⁹ Landstrategierna för Kenya, Mocambique, Zambia och DRK utöver Tanzania

¹⁰ Strategi för kapacitetsutveckling, partnerskap och metoder som stöder Agenda 2030 för hållbar utveckling 2018-2022

¹¹ Del av insatsnummer 51170098 Tanzania UNDAF II

¹² Strategi för Sveriges humanitära bistånd genom Sida 2021-2025

¹³ Strategi för forskningssamarbete och forskning inom utvecklingssamarbetet 2015-2021

¹⁴ Insatsnummer 5117007405 Innovation COSTECH; COSTECH Annual Report 2020-2021, s.154f, UM2015/01255/DARE-136

Då ett par insatser står för stora volymer, varav många dessutom är resultatbaserade, är det främst relevant att se till fördelningen av utbetalningar per stödområde över strategiperioden snarare än under enstaka år. Sett till strategins första två år (Diagram 1 ovan) har den fördelning mellan stödområden som Sida beslutat i samband med operationaliseringen av strategin¹⁵ ännu inte riktigt uppnåtts. Omställningen till nuvarande strategis prioriteringar är på god väg. Sett till de globala målen (SDG) fördelas de största summorna av utbetalningar till SDG 1, SDG 4 och SDG 7.¹⁶

Nominellt har utbetalningar till staten minskat från cirka 700 MSEK per år under föregående strategi till ca 410 MSEK under 2021. Trots en minskande omfattning av stat-till-stat samarbete mottar statliga aktörer under 2021 cirka 71 procent av utbetalningarna. Främst är detta en konsekvens av Sidas omfattande stöd till utbildning och sociala trygghetssystem där samarbete med, och genom, staten är en förutsättning för långsiktigt hållbara resultat.¹⁷ FN har mottagit 13 procent av utbetalningarna under året. En minskande andel om 12 procent av utbetalningarna har 2021 gått till civilsamhällsorganisationer¹⁸. Minskningen beror på det omställningsår stödområdets portfölj genomgått utifrån strategioperationaliseringen samt oförutsedda omständigheter. Privata och akademiska förändringsaktörer har erhållit cirka 2 procent vardera av utbetalningarna under 2021.

Sida bedömer som *troligt eller mycket troligt* att majoriteten av insatserna som finansieras av strategin (86 procent av utbetalda medel) kommer att nå sina mål.

Tabell 4: Sannolikhet insatser når sina mål.

Sannolikhet	Utfall mnkr	Ant insatser
Troligt	671,3	22,0
Mycket troligt	169,0	4,0
Information Saknas	132,3	10,0
Ej bedömningsbart	0,8	1,0

Sida arbetar aktivt med samtliga perspektiven. *Konfliktperspektivet* är bland annat centralt i FN:s arbete med United Nations Development Assistance Plan (UNDAP II¹⁹) där Sida stödjer både insatser mot könsrelaterat våld samt arbete i Kigoma Joint Program för minskade spänningar mellan lokalbefolkning samt flyktingar.²⁰ *Jämställdhet* uppges som det huvudsakliga syftet för 25 procent av strategiportföljens insatser. Sidas arbete med jämställdhetsintegrering har även gett goda resultat via ett gemensamt lärande om jämställdhet mellan partnerorganisationer i produktiva sektorer.²¹ Inom utbildningssektorn har Sida också varit drivande i dialogen för att förflytta fokus från att enbart handla om flickors utbildning, till fokus på det mest underrepresenterade könet i utbildning på lokal nivå. Med sikte på en utveckling mot likvärdig representation kommer Tanzania att behöva ge stöd efter behov, det vill säga till flickor där de är underrepresenterade och till pojkar där de är underrepresenterade.²²

En stort kliv har under året tagits för ökad integrering av *miljö- och klimatperspektivet* i strategiportföljen, där dryga 40 procent av insatserna vid slutet av 2021 har miljö- och klimat integrerat som ett delsyfte.²³ Under året genomfördes en portföljanalys för miljö- och klimatintegrering vilken resulterade i fem prioriterade insatser. Exempelvis har dialogen om förnyat stöd till Tanzania Horticultural Association (TAHA) under stödområdet inkluderande ekonomisk utveckling bidragit till en förnyad strategisk plan för organisationen som starkare integrerar miljö- och klimatperspektivet i

¹⁵ Resursallokeringsplan för strategigenomförandet; Stödområde 1: 25%, Stödområde 2: 25%, Stödområde 3: 30%, Stödområde 4: 20%

¹⁶ Se *Bilaga 1* med tabell över utbetalade medel och antal insatser 2021 kopplat till de globala målen

¹⁷ Ett stöd under utfasning på energiområdet kommer fr.o.m. 2022 föranleda en ytterligare minskning av utbetalade medel direkt till staten framgent

¹⁸ Jämfört med 2020:s 21%

¹⁹ Insatsnummer 51170098 Tanzania UNDAF II

²⁰ Insatsnummer 51170098 Tanzania UNDAF II

²¹ The Gender Transformative Journey – workshop report, 2021, s.11, UM2017/26960/DARE-99

²² Insatsnummer 14876 Education Program for Result EPforR II Mainland Tanzania

²³ Utifrån Sidas policymarkörer som visar i vilken utsträckning insatser integrerar ett specifikt perspektiv utifrån OECD/DAC:s system för klassning av *huvudsyfte* eller integrerat som ett *delsyfte*

verksamheten.²⁴ I samarbete med andra givare har en dialog försts med tankesmedjan REPOA vilket resulterat i att organisationens nya verksamhetsplan inkluderar miljö- och klimat som ett nytt fokusområde.²⁵ Via dialog har ambassaden med hjälp av ett *resiliensperspektiv* bidragit till att utveckla partners arbete för ökad motståndskraft vid perioder av torka samt ekonomiska chocker.²⁶

Med utgångspunkt i *rättighetsperspektivet* har Sverige tillsammans med andra givare och civilsamhällsorganisationer bidragit till en viktig utveckling via antagandet av den så kallade "re-entry policy" i november 2021. Detta innebär nya nationella riktlinjer som möjliggör att flickor som avbrutit sin skolgång på grund av graviditet kan återuppta sin skolgång inom två år.²⁷ Sidas uthålliga arbete med fokus på *fattiga människors perspektiv på utveckling* har under året som gått också bland annat lett till ett förstärkt fattigdomsfokus i den andra fasen av Education Program for Results. Resultatbaserad programmering stödjer där de nationella utbildningssystemen till att identifiera den mest missgynnade kvartilen av elever och säkerställa att resurser fördelas dit de bäst behövs.²⁸ PSSN nådde i december 2021 sitt mål om att nå 1.25 miljoner hushåll av de fattigaste tanzanierna över hela landet och uppvisar starka resultat av förbättrade levnadsvillkor för mottagande hushåll.²⁹

Sidas arbete med demokratiseringen samt stöd till civilsamhällesaktörer har bidragit till ett öppnare utrymme för dialog i Tanzania och vittnar om ett förändrat politiskt klimat. Arbetet för ökad jämställdhet har gjort framsteg efter president Suluhu Hassans tillträde. Det svenskfinansierade arbetet av UN Women och Tanzania Gender Network Program har bidragit till att kapacitetsstärka majoriteten av de kvinnor som erhållit politiska och betydande ledarskapspositioner på nationell nivå.³⁰

Sida bedömer att goda resultat uppnåtts inom strategins samtliga resultatområden. Privata aktörer inom energisektorn har bidragit till mobilisering av additionellt kapital med cirka tre gånger biståndsmedlen.³¹ Sidas garantiinstrument som är del av stödet till Private Agricultural Sector Support Trust (PASS) uppskattas under 2021 även ha möjliggjort utlåning av närmare 600 MSEK till företag inom jordbrukssektorn.³²

En lärdom från det gångna året är hur beroende strategigenomförandet är av den politiska viljan i landet. En långsiktig samarbetsstrategi är viktig för arbete i motvindsfrågor. I den föränderliga kontext som Tanzania 2021 utgjort har den breda och flexibla verktygslådan för det svenska utvecklingssamarbetet (gåvobistånd, risk-reducerande garantier, dialogfrämjande ansatser, kärnstöd, kapacitetsbyggande insatser med mera) kombinerat med ett väl integrerat arbete på ambassaden kring dialog och givarkoordinering varit styrkor för den svenska strategi-implementeringen, och för Sida i relation till andra givare i landet. Uthållighet hos medarbetare under en period av tufft arbetsklimat – politiskt såväl som pandemirelaterat – har också varit viktigt.

²⁴ Insatsnummer 15184 Support to TAHA Strategy II

²⁵ Insatsnummer 14356 Support to Repoa Strategic Plan 2020-2024, UM2021/42397/DARE-2

²⁶ Insatsnummer 51170100 Tanzania Horticultural Association (TAHA) 2017-2021

²⁷ <https://www.theguardian.com/global-development/2021/nov/26/tanzania-to-lift-ban-on-teenage-mothers-returning-to-school> (2022-02-08)

²⁸ Insatsnummer 14876 Education Program for Result EPforR II Mainland Tanzania

²⁹ Insatsnummer 14350 Productive Social Safety Net II, Implementation updates TASAF-DPs meeting 3 Dec 2021, UM2020/20327/DARE-82

³⁰ Insatsnummer 51170098 Tanzania UNDAF II, WLPP OG Presentation Sweden_08092021 Final, s.3, UM2017/09161/DARE-61

³¹ Progress Report on minigrid performance 2021, UF2011/66231/DARE-256

³² Insatsnummer 10154 Private Agriculture Sector Support (2021), Results framework Q3, UM2016/29759/DARE-160

3.2 Stödområde 1: Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet

De omfattande bristerna vad gäller rättsväsendets oberoende och tillämpningen av rättsstatens principer kvarstår som ett grundläggande utvecklingshinder i Tanzania med bred påverkan. Samma repressiva juridiska ramverk kvarstår i landet och presidenten har i det närmaste oinskränkt makt vilket föranleder bedömningen av utvecklingstrenden för alla delmål under strategins stödområde 1 som gul. Detta trots att vissa politiska beslut och signaler om positiv riktning förändring observerats på flera områden under året, inklusive presidentens viljeyttring att revidera repressiva lagar. Detta vidareutvecklas under utvecklingstrenderna per strategimål nedan.

3.2.1 Mål 1.1: Stärkt respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, med särskilt fokus på marginaliserade grupper och demokratis försvarare och röstbärare

Utvecklingstrend

Bedömningen av utvecklingstrenden har från föregående års strategirapport gått från röd till gul vilket främst kan relateras till skiftet på presidentposten. Samia Suluhu Hassans inledande månader som president har resulterat i en försiktig optimism om att Tanzania ska kunna röra sig i en mer demokratisk riktning och det har kommit en del positiva signaler. Civilsamhälle och media upplever ett minskat tryck och en större frihet att uttala sig, kräva ansvar och genomföra aktiviteter. Fortsatt kvarstår dock förbud mot politiska möten. Rättsprocessen mot oppositionsledaren Freeman Mbowe, anklagad för anstiftan till terrorbrott, kastar en skugga över president Suluhu Hassans maktutövning och indikerar en tillbakagång i fattigdomsdimensionerna *makt och röst* samt *mänsklig säkerhet*. Oppositionspartier som haft en mer försiktig ansats har dock lett till positiva öppningar på framförallt Zanzibar.

Den nya administrationen visar en ökad öppenhet för politisk dialog och samverkan med omvärlden, och EU genomförde under 2021 den första politiska dialogen med den tanzaniska regeringen på över fyra år. Likaså hölls en strategisk högnivådialog mellan regeringen och givarsamfundet. I bägge fallen höll ambassaden anförande om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Tanzania genomförde under året den så kallade universella periodiska granskningen (UPR) av mänskliga rättigheter och skickade rapporter från såväl det civila samhället, MR-kommissionen samt staten. Färre antal rekommendationer accepterades jämfört med föregående år (108 av 252). Tanzania uppdaterade dock att regeringen ej fattat beslut om huruvida den ska ratificera konventionen mot tortyr och dödsstraff.³³

Relevans

Portföljen bedöms fortsatt som delvis relevant. Under 2021 bidrog 11 insatser mot målet, med totala utbetalningar på cirka 44 MSEK. Sida arbetar fortsatt med att bygga portföljen utifrån slutsatserna av strategins operationaliseringsprocess som identifierade gap på områdena för i) andra mediaaktörer än de traditionella, ii) SRHR och HBTQI, samt iii) Zanzibar som geografiskt område. Flertalet beredningar, förlängningar och avslut av insatser har genomförts under året och den nuvarande gulmarkeringen härleds till en omstrukturering i portföljen samt vissa förseningar som uppstått med anledning av pandemin samt personalrotationer. Befintlig portfölj är relevant samt bidrar till måluppfyllelse. Under 2021 har det främst funnits en öppning att påverka och uppnå varaktiga resultat inom fattigdomsdimensionerna *makt och röst* samt *möjligheter och val*, med framförallt civilsamhällesorganisationer som förändringsagenter för rättighetsbärarna.

³³ Report/Evaluation of the UPR session of 2021 by THRDC, LHRC and SC, s.1f, UM2018/22857/DARE-475

Ett exempel på resultat ur portföljen är Tanzania Human Rights Defender's Coalition (THRDC)³⁴ som under 2021 fick sina bankkonton återöppnade efter tidigare frysning. En utvärdering genomförd under året rekommenderade organisationen att lägga om sin strategi och arbeta mer transparent i dialog med också staten - ej enbart med det civila samhället och som tidigare med mer konfrontatoriska metoder.³⁵ THRDC tog fasta på rekommendationerna och genomför nu återkommande utbildningar med statstjänstemän om mänskliga rättigheter samt för regelbunden dialog med staten vilket bidrar till stärkt *makt och röst* för rättighetsbärare. THRDC har under året också registrerat ett lokalt kontor på Zanzibar för att möta behov av ökat fokus där.

3.2.2 Mål 1.2: Ökad jämställdhet, särskilt avseende kvinnors politiska deltagande och ekonomiska egenmakt, samt ökad tillgång till och respekt för SRHR

Utvecklingstrend

Tanzania kännetecknas fortsatt av en djupt rotad patriarkal maktstruktur. Kvinnor fortsätter vara en diskriminerad grupp i samhället med stora konsekvenser för deras ekonomiska situation och fysiska säkerhet, inklusive lägre utbildning och sämre hälsa som både grundorsak och konsekvens. President Suluhu Hassan har inlett sin ämbetsperiod med att i ord och handling tillkännage ökade jämställdhetsambitioner. Under året har flera kvinnors utnämnts till viktiga uppdrag. Såväl utrikes- som försvarsministrarna är kvinnor. Flera nya domare är också kvinnor. Under 2021 har även den så kallade "re-entry policy" beslutats som ger unga mödrar rätten till *möjligheter och val* att kunna återgå till studier på Tanzanias fastland (tidigare endast tillåtet på Zanzibar). Utvecklingen indikerar en positiv påverkan på kvinnors *makt och röst* samt *möjligheter och val*.

Presidenten har även på nytt engagerat Tanzania i "Generation Equality Forum" där Tanzania 2021 deltog med sin vice president i Paris.³⁶ En särskild nationell rådgivande kommitté har också tillsatts³⁷ under året med syfte att säkerställa implementering av åtaganden på områden som könsbaserat våld, kvinnors ekonomiska egenmakt, samt klimat- och miljö rättvisa. Sammantaget bedöms utvecklingstrenden kvarstå utan tydlig riktning (gul).

Relevans

Portföljen bedöms fortsatt som delvis relevant. Under 2021 bidrog åtta insatser mot målet, med totala utbetalningar på knappa 27 MSEK. Omfattande stöd till kvinnors politiska deltagande och ekonomiska egenmakt ges till flertalet insatser av UNDP och UN Women, i nära samarbete med ett tiotal andra FN-organ som bidrar till stärkt *makt och röst* samt *möjligheter och val*.³⁸ Insatserna Womens Leadership and Political Participation och Legislative Support Programme II har bidragit till att kapacitetsstärka kvinnor på politiska positioner och i parlamentsgrupper bland annat genom granskning av lagförslag ur ett genusperspektiv samt analys och underlag till nya förslag³⁹. Genom de många utbildningar och nätverk som UN Women och Tanzania Gender Network Program (TGNP) leder i syfte att utbilda och öka kvinnors tekniska kunnande rapporterar organisationerna att de direkt har utbildat majoriteten av de kvinnor som nu har centrala politiska positioner och andra ledarskaps-positioner på nationell nivå⁴⁰. TGNP har via stöd av ambassaden i nära samarbete med andra jämställdhetsorganisationer och UN Women (efter uppmaning av president Suluhu Hassan)

³⁴ Insatsnummer 12394 Core support Tanzania Human Rights Defenders Coalition, THRDC

³⁵ Tanzania Human Rights Defenders Coalition – Mid Term Review, Final report, 31/3 2021, FCG Sweden, s.33-34, UM2018/22857/DARE-462

³⁶ Annual Governance and political update 2021 GwG, s.47, UM2017/39201/DARE-62

³⁷ <https://www.habarileo.co.tz/habari/2021-12-1661bb240a32b88.aspx> (2022-02-02)

³⁸ Insatsnummer 51170098 Tanzania UNDAF II

³⁹ Legislative Support Project Phase II (2017-2021), Project nr: 00099425, Mid-year report January-June 2021, s.4ff, UM2018/02115/DARE-162

⁴⁰ Insatsnummer 51170098 Tanzania UNDAF II, WLPP OG Presentation Sweden_08092021 Final, s.3, UM2017/09161/DARE-61

också etablerat en webbaserad plattform för kvinnors professionella CV inom olika arbetskategorier för att synliggöra resursbasen av kompetenta kvinnor.⁴¹ President Suluhu Hassan lanserade 2021 en "gender bench book", en användarvänlig handbok till juridiska ombud och domare, som UN Women genom svenskt stöd utvecklat med syfte att skydda kvinnors och flickors rättigheter.⁴²

Dialog har under 2021 förts för att analysera möjliga nya partners inom SRHR och HBTQI med syfte att stärka fattigdomsdimensionerna *resurser* samt *makt och röst* för en diskriminerad, stigmatiserad och hårt utsatt grupp i samhället. Inom ramen för ambassadens integrerade arbete kring demokratiseringen genomfördes även ett lyckat och uppskattat direktsänt "Democracy Talk" på temat "Local democracy and women's political leadership". Samtalet har av deltagarna beskrivits som starkt bidragande till ökad *makt och röst* genom flertalet modiga och starka uttalanden panellister och deltagare, direktsändning till trots.

3.2.3 Mål 1.3: Stärkta förutsättningar för ansvarutkrävande, ökad transparens och minskad korruption

Utvecklingstrend

Utvecklingstrenden för målområdet har under 2021 gått från röd i föregående strategirapport till gul. Hävningen av ett tiotal nedstängda mediaaktörer⁴³, minskad själv censur och en reducering av trakasserier mot journalister och bloggare⁴⁴ är exempel på positiva utvecklingsaspekter under året. President Suluhu Hassan och hennes regering har under året fört regelbunden dialog med aktörer inom mediasektorn samt deltagit i flertalet av aktörernas konferenser tillsammans med civilsamhället. Där har staten vid flera tillfällen uttalat en vilja till öppenhet, transparens och dialog mellan det civila samhället och regeringen. Den politiska korruptionen kvarstår och förutsättningarna för ansvarsutkrävande är mycket bristfälliga givet den exekutiva maktens närmast oinskränkta inflytande över den lagstiftande församlingen och i viss omfattning även den dömande makten.

President Suluhu Hassan har sedan sitt tillträde fortsatt driva sin företrädares budskap om vikten av att minska den ekonomiska korruptionen, och har förstärkt ansatsen genom att bland annat uppmana riksrevisorn att transparent och heltäckande redogöra sina rapporter för offentligheten. President Suluhu Hassan har i flera uttalanden understrukit vikten av transparens, ärligt och hårt arbete samt ansvarsutkrävande där det i början av hennes ämbete talades om en "accountability agenda". Corruption Perception Index för 2021 indikerar förvisso en smärre förbättring där Tanzania ges 39 av 100 poäng (land nr 87/180)⁴⁵. Samtidigt syns tecken på att korruptionen är på väg tillbaka. En påtaglig förändring är civilsamhällesorganisationers egna uppgifter om en utveckling där de mer fritt kan uttrycka sig och verka, samt medias öppnare och friare rapportering vilket innebär förbättringar i fattigdomsdimensionerna *makt och röst*, *möjligheter och val* samt *mänsklig säkerhet*.

Relevans

Portföljen bedöms fortsatt delvis relevant. Under 2021 bidrog sex insatser mot målet med totala utbetalningar på knappa 25 MSEK. Den befintliga portföljen är relevant med stöd till starka aktörer inom området och flertalet av Sidas partnerorganisationer har under året kunnat verka friare inom sina respektive fält. Inte minst yttrandefrihetsaktörer har kunnat informera och agera mer öppet samt utkräva ansvar med förbättringar vad gäller dimensionerna *makt och röst* samt *mänsklig*

⁴¹ <https://wlpemis.mcdgc.go.tz/> (2022-02-01)

⁴² <https://africa.businessinsider.com/apo/tanzania-launches-gender-bench-book-on-womens-rights/ecpspj> (2022-02-08), Insatsnummer 51170098 Tanzania UNDAF II, Gender Bench Book on Women's Right, Women's access to justice in Tanzania, UM2018/45013/DARE-37

⁴³ <https://www.thecitizen.co.tz/tanzania/news/president-samia-orders-information-ministry-to-lift-ban-on-media-outlets-3351174> (2022-02-08)

⁴⁴ Se bl.a. exempel THRDC nämnt ovan, insatsnummer 12394

⁴⁵ Transparency International Corruption Perception Index 2021 (2022), <https://www.transparency.org/en/cpi/2021/index/tza>

säkerhet. Sidas långsiktiga partnerorganisation Media Council of Tanzania (MCT) har efter många års arbete beviljats observatörsstatus i "African Commission on Human Rights and people's rights" med stärkt möjlighet till påverkan inom fattigdomsdimensionen *makt och röst*. MCT kommer alltså, som den enda aktören från mediasektorn i Tanzania, rapportera till kommissionen angående överträdelser mot media och journalister i Tanzania. Detta ger MCT en ny roll och position i den regionala MR-mekanismen att kunna stärka den positiva utvecklingen vad gäller yttrandefrihet och transparens i landet.⁴⁶

För detta målområdet undergår portföljen vissa justeringar. Beredningar av stöd pågår till två aktörer; "Institute for public accountability – Wajibuu" samt "Jamii Forums" som är en webbaserad plattform för medborgardriven nyhetsrapportering och dialog. Att portföljen bedöms som delvis relevant härrör främst av att portföljen inte är fullt färdigställd enligt operationaliseringsprocessen samt strategiplan.

3.3 Stödområde 2: Utbildning

3.3.1 Mål 2.1: Inkluderande och jämställd utbildning och livslångt lärande av god kvalitet, med särskilt fokus på flickor och unga mödrar.

Utvecklingstrend

Utvecklingstrenden på utbildningsområdet är fortsatt gul utifrån en del framsteg och en del tillbakagångar. Sedan 2015 har kunskapsresultaten förbättrats för elever i årskurs två samtidigt som antalet barn i grundutbildning har ökat med 2,6 miljoner barn sedan den avgiftsfria utbildningen infördes i december 2015. Andelen barn har de senaste sex åren ökat i primärutbildning från 84 procent till 95 procent och i högstadiet från 33 procent till 37 procent.⁴⁷ Under 2021 slutförde inte en fjärdedel av barnen primärutbildningen och ytterligare en fjärdedel lyckades inte slutföra högstadiet vilket indikerar en tillbakagång i fattigdomsdimensionerna *möjligheter och val*.⁴⁸ Den snabba ökningen av antalet elever innebär fortsatt stora påfrestningar för utbildningssystemet. Bristen på lärare och tillgång till klassrum är en stor utmaning, där lärartätheten de senaste fem åren har minskat från 50:1 till 62:1.⁴⁹ Utbildningsväsendet är mycket underfinansierat vilket återspeglas i kvalitetsutmaningarna.

Skolor i Tanzania var stängda under 37 dagar 2020 som en följd av pandemin. Den relativt korta perioden innebar att påverkan för eleverna blev relativt begränsad. 98 procent av eleverna återvände till skolan när den öppnades.⁵⁰ Trots detta bedöms att nära 170 000 elever i primärutbildning och 56 000 elever på gymnasiet inte återvände till skolan efter skolstängningen.⁵¹

Regeringen har under 2021 upprättat nya riktlinjer för att elever som hoppar av skolan ska ha möjlighet att komma tillbaka till skolan, inklusive unga mödrar som tidigare tvingats lämna det formella utbildningssystemet. Samtidigt etableras alternativa utbildningsvägar för flickor och pojkar som hoppar av sin utbildning vilket stärker *möjligheter och val*. Sammantaget bedöms denna utveckling öka rätten till utbildning och möjligheter till livslångt lärande.

⁴⁶ Insatsnummer 51170087 Media Council of Tanzania; MCT Annual Report covering 2020, submitted 2021, s.14, UM2017/00959/DARE-79

⁴⁷ Annual Education Sector Performance Report (AESPR), Financial year 2020/2021, Tanzania mainland, s.19ff

⁴⁸ EPforR Annual Report, 2021, s. 26ff, UM2017/19490/DARE-176

⁴⁹ Aide memoire 2021, Tanzania Education Program for Results, World Bank, FCDO, Sida, GPE and KOICA Joint Annual Review, September 1 - November 26, 2021, s.3

⁵⁰ Education and Monitoring Information System (EMIS), 2020 and 2021;

<https://www.tamisemi.go.tz/singleministers/basic-education-data-2021>

⁵¹ Aide memoire 2021, Tanzania Education Program for Results, World Bank, FCDO, Sida, GPE and KOICA Joint Annual Review, September 1 - November 26, 2021, s.3

Relevans

Portföljen bedöms som relevant. Under 2021 bidrog åtta insatser mot målet med totala utbetalningar på dryga 120 MSEK. Samtliga insatser bidrar till inkluderande och jämställd utbildning och livslångt lärande av god kvalitet. Stora framsteg har gjorts och görs i riktning mot strategimålet. Sida har en mycket god legitimitet genom våra kunskaper och erfarenheter från utbildningsområdet och har bidragit till att stärka den nationella dialogen inom utbildningssektorn, där även civilsamhället ingår. Vi har bland annat spelat en aktiv roll i utvecklingen av att unga mödrar ska kunna fortsätta sin utbildning. Ambassaden har påverkat Global Partnership for Education (GPE) globalt att jobba för stärkt ägarskap, nationella prioriteringar och hållbarhet.

Sidas stöd till utbildningssektorn i Tanzania bidrar framför allt till fattigdomsdimensionen *möjligheter och val*, men även till de övriga tre dimensionerna. Genom att fokusera mer på resultat, har Programmet Education Program for Results⁵² ökat resultatfokuset, ansvarsutkrävandet och samordningen inom sektorn vilket har påverkat en mer rättvis fördelning av resurser och ökat andelen flickor som fortsätter sin utbildning.⁵³ En andra fas av det resultatbaserade stödet har avtalats under 2021 för att bygga vidare på de goda resultaten men med än mer fokus på fattigdomsminskning och ökad jämställdhet.⁵⁴ Ett resultatbaserat stöd till utbildningssektorn på Zanzibar har även avtalats för att stärka de grundläggande utbildningssystemen, en mer rättvis fördelning av resurser och ökad inkludering av marginaliserade barn. Samarbetet och utbytet mellan fastlandet och Zanzibar bedöms öka som en följd av programmens erfarenhetsutbyte.⁵⁵

Sida stöder GPE genom globala medel både på fastlandet och på Zanzibar, där Sida har rollen som förvaltare (så kallad "Grant Agent") av tre insatser. Under 2021 har Sida för tredje gången fått förnyat förtroende och blivit vald som förvaltare av det långsiktiga stödet för GPE på fastlandet. Sida har initierat långsiktigt institutionellt kapacitetsstöd för att öka transparens och ansvarsutkrävande av relevanta myndigheter och institutioner i relation till implementeringen.⁵⁶ En av Sidas partners, Karibu Tanzania Organisation (KTO)⁵⁷ har under 2021 breddat sin verksamhet från 31 till 41 folkhögskolor i ett program som riktar sig till flickor och unga kvinnor som hoppat av det formella skolsystemet, inklusive de flickor som blivit gravida och tvingats att sluta. Programmet ger flickorna möjlighet att fortsätta sin utbildning, finna försörjning och återfå självkänsla.⁵⁸ Stödet till Tanzania Education Network (TENMET) bidrar till strategimålet genom att bland annat skapa en gemensam plattform och möjligheter för koordinerat påverkansarbete för mer än 200 civilsamhällsorganisationer inom utbildningssektorn.⁵⁹

3.4 Stödområde 3: Inkluderande ekonomisk utveckling

3.4.1 Mål 3.1: Förbättrade möjligheter till produktiv sysselsättning med anständiga villkor och ökad produktivitet och hållbarhet i lantbruket.

Utvecklingstrend

⁵² Insatsnummer 51170068 Big Results Now in Education, Program for Results

⁵³ Evaluation of the Sida supported Education Program for Results (EPforR) 2014-2021, Tanzania, Sida decentralised evaluation, 2020, s. 54ff

⁵⁴ Insatsnummer 14876 Education Program for Result EPforR II Mainland Tanzania

⁵⁵ Insatsnummer 13091 Bilateral education Support to Zanzibar

⁵⁶ Insatsnummer 15187 GPE II Rolling Audit och insatsnummer 15100 GPE Zanzibar Rolling audit-Deloitte

⁵⁷ Insatsnummer 12105 KTO Skills development for Young women through FDCs 2019-2022

⁵⁸ Evaluation of the impact of the support to Karibu Tanzania Organization in the Education Sector, Final Evaluation Report, Nordic Consulting Group (NCG), 2022, s.20, UM2018/41304/DARE-120

⁵⁹ Insatsnummer 11410 TENMET - Tanzania Education Network

President Suluhu Hassans tillträde i mars 2021 medförde en förändrad samtalston och attityder med bäring på affärsklimatet och handel. Flera strukturella problem kvarstår dock och privat sektorn begränsas av ett lågt förtroende för staten och ett svagt affärsklimat präglad av komplicerade tillståndsprocesser och rättsväsendets bristande oberoende. En väl fungerande privat sektor är en förutsättning för jobb-skapande där privata företag står för nästan vart fjärde formella arbetstillfälle. Jordbrukssektorn står för cirka 30 procent av BNP och cirka 61 procent av sysselsättningen i landet. En ökande trend av informella arbetstillfällen noteras på en nivå av ca 30 procent.⁶⁰

Tanzanias ekonomi drabbades hårt av covid-19. Världsbanken uppskattar att arbetslösheten ökade med cirka 18 procent och intäkter från turism sjönk med 38 procent. Preliminära siffror visar på en svag och ojämn återhämtning med en tillväxt på 4.3 procent 2021. Detta indikerar att Tanzania klarar sig något bättre än grannar i regionen.⁶¹ En inkluderande tillväxt som bygger på jobbskapande och produktivitet inom jordbrukssektorn i kombination med noggrann skuldhantering, utvecklingen av regional handel och reformer för förbättrat affärsklimat kommer vara centralt för Tanzania framgent. Utvecklingstrenden bedöms därmed fortsatt inte ha en tydlig riktning (gul).

Relevans

Portföljen bedöms fortsatt som delvis relevant. Under 2021 bidrog åtta insatser mot målet med totala utbetalningar på dryga 35 MSEK. Insatsportföljen reflekterar Sidas integrerade arbete för synergier med stödområde 4 miljö och klimat. Gulmarkeringen motiveras främst av att portföljen fortsatt justeras för att fullt ut svara mot strategin för perioden 2020-2024. Portföljen har bäring på alla dimensioner av fattigdom, men bidrar främst till minskad inkomstfattigdom i dimensionen av *resurser*. Private Agricultural Sector Support Trust (PASS) stöd till jordbruksaktörer uppskattas under 2021 ha möjliggjort garantier av lån till cirka 4 000 företag till ett värde av närmare 600 MSEK. Lånen väntas direkt eller indirekt genom arbetstillfällen beröra uppemot en miljon individer, varav hälften är kvinnor.⁶² Genom stöd till UNCDF via UNDAF II, har Sida under 2021 bidragit till genomförandet av 25 projekt med kommuner som ökat sin intäktsgenerering och förbättrat sina offentliga funktioner. 15 av dessa var offentlig-privata samverkansprojekt där stöd till infrastrukturprojekt såsom marknader och busstationer uppges ha kommit 1.7 miljoner invånare till gagn, skapat cirka 17 000 arbetstillfällen och stöttat ca 13 600 småskaliga bönder (cirka 54 procent kvinnor).⁶³ Båda dessa exempel visar också hur ambassadens arbete bidrar till mobilisering av privat kapital till Agenda 2030s genomförande.

Genom tillämpning av en marknadssystemansats med fattigdomsfokus har partners arbete stärkt *möjligheter och val*. 190 000 bönder har via Agricultural Markets Development Trust (AMDT) fått tillgång till jordbrukstjänster och insatsvaror som har ökat deras skördar och inkomster från solrosor.⁶⁴ Tanzania Horticultural Association (TAHA) arbete med värdekedjor kopplade under 2021 ca 13 000 jordbruksföretag till nya lokala, regionala eller internationella marknader med försäljning till ett värde av över 1,2 MUSD.⁶⁵ Utvärderingar från partners Coffee Farmers Alliances (CFAT) har visat på goda resultat men samarbetet kommer avslutas för att utforska hur strategiska reformer inom kaffesektorn bäst stöds framöver.⁶⁶ Ambassaden har under året fortsatt driva normativ dialog

⁶⁰ Integrated Labour Force Survey 2020/21, s.6ff respektive s.20, UM2018/20205/DARE-49

⁶¹ Världsbanken, Global Economic Prospects 2022, s.106-107

⁶² Insatsnummer 10154 Private Agriculture Sector Support (2021), Results framework Q3, UM2016/29759/DARE-160

⁶³ Insatsnummer 51170098 Tanzania UNDAF II; Overview of key activities and results achieved under UNDAF II: Economic Growth and Employment Outcome, s.6-7, UM2017/09161/DARE-59

⁶⁴ Insatsnummer 51170096 Agricultural Markets Development Trust 2016-2020; AMDT Annual report 2020-2021, s.9f, UM2016/14812/DARE-110

⁶⁵ Insatsnummer 51170100 Tanzania Horticultural Association (TAHA) 2017-2021; TAHA 2021 Annual Logframe Reporting, s.2 respektive s.5, UM2016/14810/DARE-114

⁶⁶ Insatsnummer 51170116 Building Coffee Farmers Alliances (CFAT) Phase II; CFAT Evaluation Report, 2021, UM2016/18727/DARE-97

kring affärsklimatet på ett integrerat manér kopplat till arbetet med bredare relationer, bland annat genom ett seminarium om samarbetet mellan staten, företagen och civilsamhället under den nordiska veckan i maj där Tanzanias handelsministern deltog.⁶⁷

3.4.2 Mål 3.2: Ökad social trygghet för de mest utsatta

Utvecklingstrend

Utmaningarna på området är fortsatt stora, inte minst till följd av covid-19 som under 2020 uppskattas ha fört över en miljon tanzanier under den nationella fattigdomsgränsen⁶⁸. Att skydda de fattigaste och mest sårbara hushållen genom sociala trygghetssystem har under 2021 blivit än mer relevant.⁶⁹ Det sociala trygghetsprogrammet, Productive Social Safety Net (PSSN) har fått ökad uppmärksamhet då det i viss mån stärkt hushålls möjligheter att hantera den ekonomiska chock som covid-19 medfört. För att möta de stora sociala behoven i landet behövs ökad finansiering och ett legalt ramverk för PSSN och ett nationellt socialt trygghetssystem. Den nya administrationen har ökat förhoppningarna för åtaganden inom social trygghet i landet. President Suluhu Hassan indikerade i maj 2021 att regeringen ämnar utforska möjligheten till införandet av ett allmänt pensionssystem. Det finns dock inga indikationer på att staten vill bidra till finansieringen av PSSN, som fortsatt är givarfinansierat till 99 procent. Det bedöms inte vara troligt att ett pensionssystem kommer att prioriteras i närtid. Utvecklingstrenden bedöms fortsatt som inte ha en tydlig riktning (gul).

Relevans

Portföljen bedöms som relevant. Stöd ingår till det sociala trygghetsprogrammet PSSN, där Sida under 2021 bestlutade om två avtal på totalt 550 MSEK till uppföljningsprogrammet PSSN II för perioden 2021-2025. Under 2021 utbetalades totalt 192 MSEK till målområdet.

PSSN ses som fortsatt högrelevant och har påvisat goda resultat i flera dimensioner av minskad fattigdom, vilket gör att portföljen bedöms som grön precis som föregående år. PSSN II planerar att vara rikstäckande och nå även de 30 procent av landet som inte nåddes inom PSSN I, och i december 2021 nåddes målet om att nå 1.25 miljoner hushåll av de fattigaste tanzanierna över hela landet. Kontantstöd bidrar främst till minskad fattigdom i termer av *resurser*. Under 2021 har fyra omgångar av kontantstöd betalats ut med i genomsnitt cirka 160 SEK per hushåll (det vill säga totalt cirka 640 SEK under året). PSSN bidrar även till *möjligheter och val* då kontantstödet av flera familjer använts till produktiva investeringar i till exempel ingredienser för bakning av bröd som sedan sålts och därmed skapat ytterligare familjeinkomster.

Lokala infrastrukturprojekt som generar tillfälliga arbetstillfällen för hushåll inom programmet var i oktober 2021 igång eller nära att inledas i 51 av totalt 186 projektzoner. Mellan juli 2020 och juni 2021 skapades 2 385 spargrupper med totalt 30 255 medlemmar varav 26 977 kvinnor. I en pågående pilot erhöll närmare 4 000 hushåll produktivt försörjningsstöd för att genomföra affärsplaner.⁷⁰ PSSN programmet bidrar även till stärkt *makt och röst* genom att uppemot 83 procent av kontantstöden går till kvinnan i hushållet. Därmed har det svenska stödet bidragit till en mer

⁶⁷ Utvärdering Nordic Business Week, UM2021/15413-2

⁶⁸ Transforming tourism, Tanzania economic update, July 2021, s.27

⁶⁹ Transforming tourism, Tanzania economic update July 2021, s.13f

⁷⁰ Insatsnummer 14350 Productive Social Safety Net II; Implementation updates TASAF-DPs meeting 3 Dec 2021, UM2020/20327/DARE-82

jämlig maktdynamik mellan könen i hushållen vilket har ökat kvinnors inflytande inom framför allt beslut som rör inkomst, barnens hälsa och skolgång, samt hushållsinköp.⁷¹

Sidas är den andra största givaren till PSSN med delat ordförandeskap för PSSN:s givargrupp tillsammans med Världsbanken. Detta ger goda förutsättningar för genomslag i ambassadens normativa dialog på området. Exempelvis initierade ambassaden under 2021 dialog mellan Tanzania Social Action Fund (TASAF) och utbildningsministeriet där samtalen bidrog till en överenskommelse med Higher Education Students' Loans Board om prioritering av studielån till PSSN-familjer.

3.5 Stödområde 4: Miljö och klimat

3.5.1. Mål 4.1: Hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem till havs och på land inklusive rehabilitering och bevarande av biologisk mångfald och dess ekosystem, samt ökad motståndskraft mot klimatförändringar

Utvecklingstrend

Den nya administrationen har ett ökat intresse för såväl internationellt samarbete som miljö och klimat. Presidenten deltog själv i COP26 och inför det viktiga mötet skickade Tanzania in sin andra generationens klimatplan.⁷² Ett antal uttalanden om klimat har gjorts under året, en del positiva men även ett par som inte stärker en grön utveckling, till exempel vad gäller användningen av fossila bränslen. Tanzania har under 2021 säkrat finansiering från de Gröna Fonderna för ett ytterligare ett projekt om klimatsmart jordbruk⁷³, vilket totalt ger fem pågående projekt om totalt 258.8 MUSD från fonderna⁷⁴. Med svensk finansiering arbetar jordbruksministeriet för att säkra större klimatfinansiering för ytterligare ett liknande projekt.⁷⁵ Dessa jordbruksprojekt visar hur gröna metoder också kan ge ny typ av finansiering för utveckling av det för landets ekonomi så viktiga jordbruket.

Intresset för moderna energilösningar för matlagning har ökat under 2021, och bland annat den under året nyttillträdde energiministern har engagerat sig i diskussionen som omfattar aspekter av avskogning, kolutsläpp, hälsoeffekter och jämställdhet. Energitariffer för "minigrids" som gör det svårt för privat sektor att få kostnadstäckning för elleveranser till områden utanför det statliga elnätet har diskuterats mycket intensivt under 2021. En lösning som möjliggör både rimliga priser för befolkningen samt kostnadstäckning för operatörerna ska enligt energiministeriet presenteras innan 31 jan 2022.⁷⁶

Sida noterar ett stort och ökande intresse för blå ekonomi i landet, både hos den tanzaniska sidan och inom givarkollektivet. Vikten av samordning av givarfinansierade insatser på området ökar.

Relevans

⁷¹ Insatsnummer 14350 Productive Social Safety Net II; World Bank Project appraisal document PSSN2, 2019, s.86

⁷² United Republic of Tanzania, Vice President's Office, April 2021, Nationally Determined Contributions

⁷³ Tanzania Agriculture Climate Adaptation Technology Deployment Programme (TACATDP)

⁷⁴ <https://www.greenclimate.fund/countries/tanzania> (2022-02-14)

⁷⁵ Insatsnummer 14351 IUCN, Min of Agriculture GCF project

⁷⁶ Kommunicerat av Principal Secretary för Energiministeriet under årsmötet mellan alla Tanzanias energimyndigheter (energiministeriet, REA, TANESCO etc) och givarkollektivet. Mötet hölls 5 nov 2021 i Mbeya.

Sida bedömer att portföljen är delvis relevant. Under 2021 bidrog åtta insatser mot målet med totala utbetalningar på dryga 10 MSEK. Insatsportföljen har tre avtalade insatser⁷⁷ som huvudsakligen bidrar till delmål 4.1. Portföljen reflekterar det integrerade arbetet för synergier med främst stödområde 3 inkluderande ekonomisk utveckling. Portföljen är relevant men fortfarande delvis under uppbyggnad. Därav kvarstår relevansbedömningen fortsatt som gul. En förbättrad version av projektförslaget för ECCRA⁷⁸ klimatsmart jordbruk ska i februari 2022 skickas in till de Gröna Fonderna av jordbruksministeriet med stöd av IUCN via svensk finansiering. Förhoppningsvis presenteras ett slutligt förslag till Gröna Fondernas styrelse under 2022, vilket skulle ge Tanzania drygt 30 MUSD i mobiliserade resurser från dessa fonder. Insatserna för ren energi för matlagning verkar för stärkta *resurser, möjligheter och val* samt leverar resultat både mot målområde 4.1 och 4.2 (se vidare nedan). En beredning om stöd till så kallad landskapsansatser - det vill säga breda tematiska ansatser i ett begränsat geografiskt område med fokus på lokal planering av markanvändning, småbruk, miljö och biologisk mångfald - har inletts med lovande synergier till en av Norge nyligen beslutad systerinsats⁷⁹ i samma geografiska område.

Sida har under 2021 lagt ner mycket tid och kraft på givarsamordning inom havsfrågor och blå ekonomi. God möjligheter till synergier finns både med EU och svenskfinsierade regionala och forskningsrelaterade insatser.

3.5.2. Mål 4.2: Ökad tillgång till förnybar energi och förbättrad energieffektivitet

Utvecklingstrend

Utvecklingstrenden inom energiområdet har länge främst handlat om att elektrifiera återstoden av Tanzania och det kontroversiella vattenkraftsprojektet Julius Nyereredammen, som byggs i ett världsarv ovanför det känsliga Rufijideltat, har stått i fokus. Förnybar energi, vattenkraft exkluderad, står för en bråkdel av energiproduktionen men diskuteras alltmer på högsta politiska nivå, både av miljöskäl och för att uppnå en effektiv energimix som kan leverera energi till hela landet inklusive till invånare i avlägsna områden. Sida bidrog under förra strategiperioden till snabb expansion av det statliga elnätet. Underhållet är dock bristfälligt vilket på sikt kan leda till problem. Även i byar som fått el är det många hushåll som ännu inte är anslutna till elnätet och förtätning där fler anslutningar läggs till befintligt elnät är mycket viktigt.

Tillgången till energi och socioekonomisk utveckling går hand i hand. På lokal nivå kan fattiga och sårbara i avlägsna områden behöva hjälp med så kallad produktiv användning av el för att utnyttja sin nyfunna tillgång till el för mer än bara belysning och laddning av mobiltelefoner. Utökad energianvändning är inte bara viktig för individerna och deras ekonomisk utveckling utan även för att få lönsamhet i energileveranserna till dessa områden, dvs. påverkan på fattigdomsdimensionerna *resurser samt möjligheter och val* sker på flera nivåer. 52 miljoner människor i Tanzania⁸⁰ använder i dagsläget brännved (63.5 procent av hushållen) eller träkol (26.2 procent av hushållen) som sin huvudsakliga energikälla för matlagning. Detta leder till förstörda ekosystem, avskogning, försämrad biologisk mångfald och har mycket negativ påverkan på folkets (främst kvinnors) hälsa.

Relevans

⁷⁷ Insatsnummer 12396 Swedish EPA support NEMC Tanzania (implementering och utveckling av miljölagstiftningen), Insatsnummer 14351 IUCN, Min of Agriculture GCF project (utvecklande av jordbruksprojektförslag till de Gröna Fonderna) och Insatsnummer 15042 Modern Cooking Facility for Africa (ren matlagning). Den sistnämnda bidrar signifikant till både Mål 4.2 och Mål 4.2 (energieffektivitet).

⁷⁸ Enhancing Adaptive Capacity and Climate Resilience of Vulnerable Smallholder Farming Communities and Agropastoral Systems in Semi-Arid Areas of Tanzania Mainland and Zanzibar. Projektförslag tillgängligt här: <https://www.dropbox.com/s/l8c02omu5zuin92/FP-IUCN-Tanzania-2021-09-07.docx?dl=0>

⁷⁹ "Productive landscapes for inclusive growth in Tanzania and Mozambique, sustainability and inclusion strategy for growth corridors in Africa (Sustain Pro)"

⁸⁰ AECF 2021, Project proposal: Tanzania Clean Cooking Initiative, s.4, UM2021/33291/DARE-1

Sida bedömer portföljen som relevant. Under 2021 bidrog två insatser mot målet med totala utbetalningar på knappa 117 MSEK, där stödet till Rural Electrification Tanzania (REA)⁸¹ finansiellt stod för majoriteten av utbetalningarna. Portföljens relevans har under 2021 bedömts utvecklats till grön utifrån beredningar och uppstartsarbete för nya insatser⁸² som fullt svarar mot nuvarande strategi.

Sidas mångåriga insatser på energiområdet uppmärksammades under året när energiminister Makamba i november 2021 nämnde Sverige som ett av tre länder som betytt mycket för utvecklingen av Tanzanias energisektor de senaste 50 åren.⁸³ REA har 2021 levererat ytterligare 420 anslutningar till "minigrids" i sex byar. Sedan insatsen inleddes har 108 byar (20 020 anslutningar) anslutits via 13 projekt för olika förnyelsebara energikällor.⁸⁴ Under det årliga samrådet 2021 beskrev energiministeriets uppföljningsexpert målande vad detta inneburit för utvecklingen i berörda områden med påverkan på fattigdomsdimensionerna *resurser, möjligheter och val*, samt *mänsklig säkerhet*: mer produktiv användning av el har lett till betydande ekonomisk utveckling, förlossningsavdelningar där kvinnor inte längre tvingas föda barn i ljust från en mobiltelefon, kylförvaring av mediciner, stärkta förutsättningar för rekrytering av lärare tack vare förbättrade arbets- och livsförhållanden, belysning för läsläsning kvällstid etc.⁸⁵

Inom fattigdomsdimensionen *resurser* bidrar Sida till att modernisera vattenkraftverket i Hale som producerar förnybar energi till det statliga elnätet. Ambassadens integrerade och normativa dialog möjliggjorde under 2021 en upphandling med ökat fokus på kvalitet, hållbarhet och långsiktiga driftskostnader vilket ökar möjligheterna för hållbarhetsinriktade företag som verkar enligt internationella normer att delta i budgivningen.⁸⁶

Insatsen från föregående strategiperiod som syftade till att dra en högspänningsledning från Makambako till Songea för elektrifiering av flera distrikt avslutades 2021. De samlade resultaten är bland annat ersättning av fyra dieseldrivna kraftverk, elektrifiering av sex distrikt, 23 232 nya elanslutningar, 274 nya gatlampor samt uppbyggd kapacitet. Ersättningen av de dieseldrivna generatorerna innebär en månatlig kostnadsreducering på motsvarande 7.8 MSEK. Arbetet har bidragit till bredare relationer med inblandning av svenska aktörer såsom Svensk Exportkredit och Sweco.⁸⁷

4. Implikationer

- Beskedet om att Danmark stänger ned sin ambassad i Tanzania påverkar strategigenomförandet, särskilt på området inkluderande ekonomisk utveckling. Utrymme planeras för fördjupade partnerskap med Private Agricultural Sector Support (PASS) och Agricultural Markets Development Trust (AMDT) vars verksamheter riskerar att påverkas negativt av Danmarks utfasning. Sida noterar vikten av att regelbundet överväga sin roll gentemot

⁸¹ Insatsnummer 51170000 Rural Electrification Tanzania

⁸² Bl.a. den Nefco ledda insatsen Modern Cooking Facility for Africa med insatsnummer 15042, samt AECF: Tanzania clean cooking initiative, insatsnummer 15325.

⁸³ De övriga var Norge och Saudiarabien. <https://www.ippmedia.com/en/news/makamba-commends-3-countries-%C2%A0improving-country%E2%80%99s-energy-sector> (2022-01-24)

⁸⁴ Sex baserade på småskalig vattenkraft, fem baserade på solenergi, ett på en kombination av sol och vind samt ett på solhybrid

⁸⁵ Muntlig presentation Oscar Kishaigili, Assistant Director for Monitoring and Evaluation, Ministry of Energy under det årliga samrådsmötet mellan statliga energinstitutioner och givargruppen, Mbeya 5 nov 2021

⁸⁶ Insatsnummer 32000069 Rehabilitation of Hale Hydropower; Conclusion of Performance 2021, s.3f, UF2009/14363/DARE-148

⁸⁷ Insatsnummer 32000043 Makambako Songea RE; Final report June 2021, s.6, UF/2008/15092/DARE-323

partners i relation till andra givare för att undvika för stark beroenderelation och kommer i dialogen lyfta angelägenheten av att dessa partners breddar sin finansieringsbas.

- EUs nyantagna Multiannual Indicative Programme 2021-2027 samt FNs planerade United Nations Sustainable Development Cooperation Framework 2022-2027 är centrala planer för flertalet sektorer av det svenska strategigenomförandet och kommer bevakas noggrant.
- Den nya administrationens ökade öppenhet för politisk dialog och samverkan med omvärlden utgör en möjlighet och ambassaden kommer att fortsätta den politiska dialogen som en integrerad del av strategigenomförandet. Utvecklingen i landet kommer fortsatt bevakas noggrant för att se vilka nya förändringsagenter och möjligheter som träder fram, samt vilka nya risker och utmaningar som möjligen uppstår. Med försiktig optimism kommer Sida överväga hur på bästa sätt anpassa strategigenomförandet framgent.

Bilaga 1

Tabell: Utbetalade medel och antal insatser 2021 kopplat till de globala målen för hållbar utveckling

Globala Mål	Utfall mnkr	Antal insatser
1 - Ingen fattigdom	246,4	14
4 - God utbildning för alla	138,6	13
7 - Hållbar energi för alla	127,6	5
5 - Jämställdhet	81,1	9
8 - Anständiga arbetsvillkor & ekonomisk tillväxt	51,1	8
16 - Fredliga och inkluderande samhällen	43,3	13
3 - Hälsa och välbefinnande	27,0	2
10 - Minskad ojämlikhet	19,0	3
2 - Ingen hunger	18,0	3
17 - Genomförande och globalt partnerskap	3,0	1
15 - Ekosystem och ekologisk mångfald	1,1	2
6 - Rent vatten och sanitet för alla	1,0	1
13 - Bekämpa klimatförändringarna	1,0	1
99 - Ej applicerbart	0,8	3